

2389

Յ Ա Յ Տ Ա Գ Ի Ր

Դաւթեան Գործակալութեան

ԵՒ

Գ Ր Ա Ց Ո Ւ Ց Ա Կ



ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

Թ/ւ 16, Գաղափէր խան

ՊԱՆԿԱՆԻ ԳՐԱԳՈՐԻ, Կ. ՊՈԼԻՑՍ

13803

ԳԱԻԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

13803

ՅԱՅՏԱԳԻՐ

ԵՒ

ԳՐԱՑՈՒՑԱԿ



ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

Թիւ 16, Գաղաթիւի խան

ՊԱՆՃԻ ԳԱՐՈՒ, Կ. ՊՈԼԻՍ



ԴԱԽԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1892 ԻՆ

ԿԸ ԶԲԱՂԻ ՄԱՍՆԱԻՌԱՊԵՍ ՀԵՏԵԻՆԱԼ ԳՈՐԾԵՐՈՎ

Ա. Կը յօրինէ եւ կը հրատարակէ դասագրքեր ազգային վարժարաններու համար:

Բ. Կը հրատարակէ նաեւ ուրիշ հեղինակներու պատրաստած օգտակար գրքեր:

Գ. Կը կատարէ ամէն տեսակ տպագրական եւ յաւակից գործեր:

Դ. Կը հալոյթայքէ վարժարանաց համար պէտք եղած դասագրքերն ու դպրոցական պիտոյք:

Ե. Պոլսոյ եւ Գաւառաց դպրոցներուն համար դպրոցական պատշտեայներ կը դրկէ:

Զ. Իբրեւ յանձնակատար, կը ստանան՝ կրթական, առեստական, անհատական, դատական եւ պատշտական գործեր:

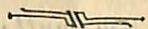
Է. Կը կատարէ յանձնարարութիւններ՝ արտածելի եւ ներածելի ամէն տեսակ ապրանքներու վրայ:

ԻՐ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆ Է

Այլոց օգտին մեջ փնտռել իր շահը:

Իր առաջին եւ գլխաւոր պաշտօնն է

ԿԱՆԻՒԿ ԳՈՐԾԵԼ:



Կանոնաւորութիւն, ճշդութիւն եւ արագութիւն
Երաւաստութեալ:

Ա.

Դասագրքեր

Գործակալութեան Հիմնադիր-Տնօրէնը 1880 էն մինչեւ 1891, Պոլսոյ եւ Գաւառաց մէջ վարած ըլլալով Ուսուցչական եւ Տեսչական պաշտօններ, եւ անձամբ զգացած ըլլալով կրթական արդի պահանջմանց համաձայն դասագրքեր յօրինելու պէտքը՝ ձեռնարկած է կրցածին չափ աշխատել այս ուղղութեամբ, եւ 1887 ին առաջին անգամ ըլլալով է պէտք տաճկաստան հայոց հրատարակած է Հայ Լեզուի Դասընթացքը որ կը բաղկանայ երեք մասերէ՝ կամ չըմաններէ: Ապա, փորձառութեան վրայ հիմնուելով շարունակած է իր ջանքերը նոյն նպատակով, եւ այսօր տասնէ աւելի դասակարգեր հրատարակած է, որոնք են.

ԱՌԱՋԻՆ ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ ՄԱՆԿԱՆՑ

Հիմնգերոյ Տպագրութիւն, 1895, էջ 112, մեծադիր

Առաջին գիրքը Տաճկաստան տղոց. պարզ եւ դիւրին կերպով կ'աւանդէ բառեր, որոնցմով մանուկը կը վարժուի կազմել խօսքեր: Փոխադարձ թարգմանութիւններով, բառերու վրայ այլ եւ այլ նախնական կրթութիւններով, մտամարդական եւ իրաւիտական հրահանգներով, մանկական ոտանաւորներով առանց ձանձրանալու՝ նոյն իսկ զուարճալի եղանակով մանուկ աշակերտը կ'աւանդէ ընթերցանութիւն, թարգմանութիւն, տարրական գիտելիք լեզուի. — բայց զարմանալին այն է որ քանի մը ամսուան մէջ տղեկը կը սկսի ինքնին Հայերէն խօսելու: Այս է արդէն գրքուկին նպատակը: Զեռք բերուած արդիւնքը իրական եւ վաւերական է, Պատ. Ուսուցչիչներու վկայութեամբ եւ վիճակագրական տեղեկութիւններով:

Գին 3 դան.

ԵՐԿՐՈՐԴ ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ ՄԱՆԿԱՆՅ

Երրորդ սպաքուքիւն, 1894, հջ, 208, մեծադիր

Այս Բ. մասին մէջ է որ կը փայլին միթոտին առաւելութիւնները. տղոց մօքին համապատասխան նիւթերով ընթերցանութեան կը վարժւցնէ, միանգամայն իրագիտութեան, մտամարդութեան եւ այլ կարեւոր գիտելիքներու, բարոյական սկզբունքներու կ'ընտելացնէ. լեզուին հետ կը կրթէ նաեւ միտքը եւ սիրտը: — Ամէն էջի ներքեւ կը գտնէք հրահանգներ որոնց մէջ է միթոտին գաղտնիքը: Հաստատ գիտցէք որ, եթէ այդ հրահանգները պէտք եղած խնամով կ'ստարեչ սափ, Տաճկախօս մանուկը անպատճառ ՀԻՄՆԱՊԷՍ ստրկած պիտի չլքայ Հայերէն կարդալ, հասկնալ, խօսիլ եւ նոյն իսկ շարարեչ: Գին 5 դան.

ԵՐԿՐՈՐԴ ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ ՄԱՆԿԱՆՅ

Երրորդ սպաքուքիւն, 1896, հջ 208, մեծադիր

Այս երրորդ մասը՝ իբրեւ ընթերցանութեան գիրք, անբաղդատելի առաւելութիւններ կ'ընծայէ: Եւ նախ, կարեւոր է գիտնալ թէ Երրորդ Վարժուքիւնն ընդունուած եւ մեծապէս օգտակար եղած է որչափ տաճկախօս՝ նոյնչափ ալ հայախօս գաւառներու եւ Պլւսյ լաւագոյն դպրոցներուն մէջ: Կը սխառնակէ՝ բարոյագիտական, իրագիտական, մտամարդական եւ այլ պիտանի նիւթեր՝ ընթերցանութեան համար: Պարզ Ընթերցարան մը չէ այս գիրքը, եւ աշակերտը զայն չպիտի կարդայ մեքենական կերպով, հապա՝ հմտալից նիւթերուն իմաստին պիտի թափանցէ, եւ գիտակցաբար պիտի ազաջդիմէ, ստանալով մօքի եւ սրտի մշակութիւն, իմացական կարողութեանց զարգացում եւ բաղմակողմանի հմտութիւն գործնական եւ կարեւոր գիտելիքներու վրայ. Բերականոնութիւն, Մտամարդութիւն, Իրագիտութիւն, Բաղաքային

Գիտութիւն, Եւայլն, Եւայլն: Պիտի կատարէ մտաւոր, գրաւոր եւ բերանացի մարդանքներ՝ լեզուի եւ մտածութեան, հոմանիշներու, հակահիշներու, նմանաձայններու վրայ, վերլուծութիւն իմաստի, ոճի, եւայլն:

Գին 5 դան.

ՏԱՐՐԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԱՐԱՐ ԼԵԶՈՒԻ

Գ. Տպագրութիւն 1894, հջ 48 մեծադիր

Նախնական կարգերու գիւրին եւ գործնական եղանակով կ'աւանդէ Հայ լեզուին հիմնական օրէնքները եւ կը կաւնաւորէ աշակերտին լեզուն:

Մասնաւոր առաւելութիւններով օժտուած այս գրքովը մեծապէս քաջալերութեան եւ հմուտ մասնագէտներու գնահատման արժանացած եւ սուղ ժամանակի մէջ տաւեալ հարկերով սպառած է:

Գին 2 դան.

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

ԱՇԽԱՐՀԱՐԱՐ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

Ա. Տպագրութիւն 1894, կրկնակ հջ 114

Պէտք է կարդալ այս գրքին Յառաջաբանը ուր մանրամասն բացատրուած է Բերականոնութեան արուեստին նպատակը, մասնաւորապէս այս գրքին առաւելութիւնները եւ դասաւանդման եղանակը՝ որ շատ հրահանգիչ է: Ի՞նչ պէտք կայ աշակերտին գոց սորվեցնել քերականական կանոններ. հատուածներով եւ գործնական կրթութիւններով կրնանք լեզուն օրէնքներն ու սկզբունքները ուսուցանել, այս է ահա

Լրացուցին մէջ գործադրուած մեթոտը: Կը պարունակէ վեր-
ծանելի հատուածներ եւ անոնց անմիջապէս յաջորդող շահե-
կան եւ բազմազան հրահանգներու ճոխ մթերք մը:

Գին 3 դահ.

Փ Ն Ջ Ա Կ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԵՒ ԽՈՇՈՐԱԳԻՐ

Բ. Տպագրութիւն 1895, էջ 48

Արձակ եւ ոտանաւոր փոքրիկ հատուածներու վրայ մա-
նուկները կը վարժին ընթերցանութեան եւ արտասանութեան.
նիւթերն են շատ պարզ եւ փոքրիկ տղոց ընտանի. լեզուն՝
նոյնպէս:

Գին 1 $\frac{1}{4}$ դահ.

Փ Ո Ւ Ն Ջ

ՀԱՒԱՔԱՄՈՑ ԱՇԽԱՐՀԱՐԱՐ ԼԵԶՈՒԻ

Գ. Տպագրութիւն 1895, էջ 96

Զուտ ազգային առականեր, երգեր, մանրամասնութիւններ, բա-
րոյական եւ գիտական հատուածներ, եւայլն: Ամէն նիւթի
անմիջապէս կը յաջորդէ բարոյական առած մը որ կ'ամփոփէ
նիւթին իմաստը: Հոգ տարուած է որ հատուածները՝ թէ ի-
մաստի եւ թէ լեզուի կողմանէ յարմար ըլլան տղոց ըմբռ-
նումին:

Գին 3 դահ.

Ե Ր Կ Ր Ո Ր Դ Փ Ո Ւ Ն Ջ

ՇԱՂԿԱՔԱՂ ԱՇԽԱՐՀԻԿ ԼԵԶՈՒԻ, ԱՐՁԱԿ ԵՒ ՈՏԱՆԱՒՈՐ

Ա. Տպագրութիւն 1894, էջ 240

Նախակրթարանի Դ. եւ Ե. դասարանաց համար պատ-
րաստուած այս դասագիրքը կը պարունակէ ազգային գրիչ-

ներէ, ինչպէս եւ օտար հեղինակներէ — մեծ մասամբ նոր
եւ անտիպ — հատընտիր հատուածներ:

Նիւթերու խնամեալ ընտրութիւնը կը միտի մարզել
գլխաւորական սերունդին միջքը՝ օգտաշատ ծանօթութեանց
մէջ, սիրտը՝ բարոյական սկզբունքներու եւ ազնիւ զգացում-
ներու մէջ, ճաշակը՝ գրական լեզուի մէջ:

Հոգ տարուած է որ նիւթերն ըլլան յարմար՝ 10—13 տա-
րեկան տղոց հասողութեան:

Գրին մասնաւոր առաւելութիւնները. Անճիւր հատուած
ունի ստորեւ՝ բացատրելի բառեր, պիտանի դիտելիք, վար-
ժութիւններ եւ հարցումներ՝ լեզուի, իմաստի, ոճի, քերա-
կանութեան, համաձայնութեան, շարադասութեան, բառա-
կազմութեան, Հոմանիչ, Հականիչ, Նմանաձայն բառերու
վրայ, եւ որ ի կարգին: Ասոնք դասատուին կատարելիք աշ-
խատութեան նախագիծերն ու դասաւանդման ընդհանուր
ուղղութիւնը ցոյց կուտան, եւ տարակոյս չի կայ թէ մեծա-
պէս պիտի նպաստեն աշակերտներուն մտաւոր զարգացման
եւ Հայ լեզուի ճոխութեան հմտանալուն:

Այս ամէն առաւելութեանց հետ, գիրքը գնոյ մասին ալ
մատչելի է ուսանողաց. բաւական ստուար հատոր մը ըլլալով
հանդերձ, կազմեալ կը վաճառուի 6 դահեկանի:

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԵՒ ՎԱՅԵԼԶԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ

Բ. Տպագրութիւն 1895, էջ 80

Ազգ. վարժարաններու մէջ շարադրութեան եւ նամա-
կագրութեան դասերը աստիճանաւոր ընթացքով աւանդելու
կարեւորութիւնը անժխտելի է. հայերէնի ուսուցիչները ան-
շուշտ պէտք զգացած են դասագրքի մը որ դիւրին եւ ար-
դիւնաւոր կերպով ուսուցանէ շարադրելու արուեստը: Փոր-
ձով հաստատուեցաւ թէ այդ պէտքը լիովին կը գոհացնէ մեր

Գործն. Ընթացք Շարահրութեան եւ Վայելչարանութեան աշուն գիրքը:

Բնական գերընտիր ուն, աստիճանական թաշխուռ եւ դասաւորում, մաքուր աւ սահուն լեզու, չահեկան նիւթեր, շարագրութեան հիմնական օրէնքներ, վայելչաբանական գիւտեր, հարցեր, կրթութիւններ, օրինակներ, նկարագրութիւններ, նախադասութեանց կազմութեան վրայ հրահանգներ, եւ այլն:

Գին 3 դահ.

Դասատուներու եւ առանձին ուսանողներու համար պատրաստուած է նաեւ

ԲԱՆԱԼԻ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

որ կը պարունակէ դասաւանդման եղանակը, հրահանգներուն եւ շարագրելի նիւթերուն ընդլայնումը, եւ այլն:

Գին 10 դահ.

ԸՆՏԵԼԱՐԱՆ ՇԱՅ ԼԵԶՈՒԻ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴԻ ԵՒ ԽՈՇՈՐԱԳԻՐ

Առաջին գիրք այբուբենէն ետք

Բ. Տպագրութիւն 1896, էջ 64

Բոլորովին նոր մեթոտով մը փոքրիկ մանուկները կը վարժին ընթերցանութեան. առարկաներ եւ էակներ, կենդանի եւ բոյս, գործիք եւ պիտոյք խումբ խումբ կը ներկայանան աշակերտին որ այդ դասաւորութեամբ որոշ եւ ամփոփ դադար կ'ունենայ իրեն մօտ եւ ամենէն կարեւոր բաներուն վրայ, որոնց թիւը հետզհետէ կրնայ աւելնալ քանի լայնայ իր միտքը: Հարցումներու շնորհիւ իր ծանօթութիւնները կ'ընդարձակին՝ առարկաներու գործածութեան, յօրինման եւ այլ հանգամանքներուն վրայ:

Գին 2 դահ.

ՍԿԶԲՈՒՆԲ ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ա. Տպագրութիւն, 1894, էջ 80

Գործնականէն տեսականը՝ այսինքն հատուածներէն կանոնները հետեւցնելու մեթոտով՝ աշակերտը ընդհանուր վերաբաղ մը կ'ընէ Գերականութեան, եւ հիմնապէս կ'ըմբռնէ բառերու պաշտօնը եւ կիրառութեան եղանակը. մեծագոյն սատարն է քերականական շրջանէն գրագիտական շրջանը թեւակոխելու, զարգացնելով՝ խօսելու, մտածելու եւ տրամաբանելու կարողութիւնները: Գրքին յօրինուածքն այնքան հրապուրիչ, այնքան դիւրին է որ Պատ. Ուսուցիչները բնաւ դժուարութիւն չպիտի ունենան մեթոտին թափանցելու եւ մէկ ակնարկով պիտի ըմբռնեն իրենց դասը հաճելի ընծայելու գաղտնիքը:

Գին 2½ դահ.

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆ

Ա. Տպագրութիւն, 1895, էջ 32

Աշակերտը Պնակի կամ Շարժական Տառերու վրայ այբուբենէն ճանչնալէ ետքը, այս առաջին գրքոյի մէջ կը վարժի հեղելու՝ նշանակիչ բառեր եւ ապա դիւրին խօսքեր, առանց ձանձրանալու:

Հասք 20 փարայ. 100 հասք 25 դահ.

ՏԱՐԱԿԱՆ ԸՆԹԱՅԻ ԿՐՕՆԻ ՈՒՍՄԱՆ

Ա. Տպագրութիւն, 1895, էջ 104

Հին եւ Նոր Կտակարաններու եւ Հայ առաքելական եկեղեցիի վարդապետութեան համաձայն յօրինուած.

Գործ ՎԱՐԴԱՆ ԱՍԼԱՆԵԱՆԻ

Կրօնական դիտելիքները դիւրամբռնելի եւ պարզ ոճով կ'աւանդէ պզտիկ տղոց՝ առանց զանոնք զբաղեցնելու մանրամասնութիւններով եւ տղոց մտքէն բարձր նիւթերով:

Այս նախափորձն ալ իր ուղղութեան եւ պարզ լեզուին համար գտած է իր արժանաւոր ընդունելութիւնը յօգուտ մանուկ աշակերտաց բարոյական—կրօնական դաստիարակութեան, որ մեծագոյն խնամոց կարօտ է մեր մէջ:

Գին 2 դան.

MOUVELLE MÉTHODE ALPHABET FRANÇAIS

Գործ ՕՐ, ՍԱԹԻՆԻԿ ՆԱԼԵՊԵԱՆԻ

Ա. Տպագրութիւն, 1894, էջ 60

Մանկապարտէզներու եւ ճարրական նախակրթարաններու մէջ Գաղղիերէնի ուսման համար յարմարագոյն դասագիրքն է՝ բոլորովին նոր եւ ինքնագիւտ մէթոտով մը յօրինուած. մանկապարտէզ յաճախող փոքրիկները կրնան առանց նոյն իսկ դադը. այբուբէնը ամբողջ սորված ըլլալու առաջին օրէն նշանակիչ բառեր հեգել, կարդալ, թարգմանել եւ խօսելու վարժիլ:

Գին 2 դան.

Շարկոյապարտէզ, հաստատուող աշխատող (Էլաբ, արխ) 2 քառասոր, Զիւ 4 քառ.

Դպրոցավարութիւն, Թարգմ. Ա. Մ. Գաւաթթա (Emerson White) Զիւ 5 քառ/քառասոր

Ինչպէս կը տեսնուի, մեր դասագրքերէն ոմանց գինը զեղչուած ըլլալով՝ Յայտագրիս հրատարակութեան թուականէն սկսեալ, նոյն հաշուով պիտի վաճառուին. բայց այդ թուականէն առաջ եղած գործողութեանց համար առաջուան գիներու համեմատ կը կարգադրուին առկախ մնացած հաշիւները: Նոյնպէս, ներկայ հրատարակութեանս թուականէն սկսեալ, զեղչի սակը վերջնականապէս որոշուած է 20%, մեր գրքերուն վրայ:

Ամէն Ուսուցիչ իրաւունք ունի մէյմէկ օրինակ նուէր ստանալու հրատարակուած եւ հրատարակուելիք գրքերէն, մէն մի օրինակի համար զրկելով 1 դահեկանի թղթագրով:

ՎԱԻԵՐԱՅՈՒՄ

Ստորեւ կը դնենք ցանկն այն գրքերու որոնք մասնաւորապէս Ազգ. Կեդր. Վարչութեան Պատ. Ուսումնական Խորհրդոյ կողմէ վաւերացուած եւ յանձնարարուած են: Նաեւ մեր ամբողջ հրատարակութիւնը ընդունուած են ազգ. Վարժարանաց մէջ գործածուելիք դասագրոց պաշտօնական Ցանկին մէջ որ վաւերացուած է Ազգ. Պատրիարքարանէն:

ՎԱԻԵՐԱԳԻՐԻՔ

Անուն գրի	Թիւ	Թուական	Ասեցուցեա	Ասեցաղպիր
Ա. ՎԱՐԺ. ՄԱՆԿԱՆՑ	33	21 Յուն. 1888	Յ. ԹԻՐԵԱՓԵԱՆ, Ն. ՓԱՓԱՋԵԱՆ	
Բ. » »	125	30 » 1889	»	
Գ. » »	218	13 Յուն. 1891	Ռ. Յ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ, Գ. ՖԸՆՏՔԵԱՆ	
ՏԱՐԴԱԿԱՆ ԲԵՐԱԿՆՈՒԹ.	239	4 Սեպտ. 1891	»	Պ. ՔԵՐԵՍԹԵԱՆ
ԳՈՐԾՆ. ԸՆԹ. ՏԱՐԱԴՐ.	7	29 Յուն. 1892	»	»
ՓՈՒՆՋ ՆԱԽԱՔԱՍՈՑ	8	29 » 1892	»	»

Բացի այս վաւերագիրներէ, Ազգ. պաշտօնական մարմինը, Կրթական Վարչութիւնը եւ առհասարակ ամէն ձեռնհաս Ուսուցիչը Պոլսէն թէ՛ գաւառներէն մեզ զրկած են իրենց փորձերուն վրայ յենլով՝ գնահատական նամակներ, վերոյիշեալ դասագրոց օգտակարութեան եւ արդիւնաւորութեան մասին:

Լրագիրը եւ պարբերական Հանդէսը ալ ժամանակ ժամանակ նուիրեցին իրենց էջերը, քննելու, դատելու եւ գնահատելու մեր փանաքի աշխատութիւնները:

ՊԱՏԿԵՐ ԶԱՆԱԶԱՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ

Ս. ԳԱԽԹԵԱՆ ԳԱՍԱԳՐՈՑ

ԱՌԱՋԻՆ ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ ՄԱՆԿԱՆՑ

Ա. Տիպ.	1888	Տպարան Արեւելք եւ Մասիս լրագրաց, էջ	78
Ա. »		(Խարդախեալ նշանութեամբ)	» 78
Բ. »	1890	» Գ. Պաղտասլեան	» 96
Գ. »	1892	» »	» 112
Դ. »	1893	» Ն. Ճ. Արամեան	» 112
Ե. »	1895	» »	» 112

ԵՐԿՐՈՐԴ ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ ՄԱՆԿԱՆՑ

Ա. »	1889	Տպարան Արեւելք լրագրոյ	» 118
Բ. »	1892	» Ն. Ճ. Արամեան	» 144
Գ. »	1894	» »	» 208

ԵՐՐՈՐԴ ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ ՄԱՆԿԱՆՑ

Ա. »	1891	Տպարան Ն. Ճ. Արամեան	» 142
Բ. »	1893	» »	» 200
Գ. »	1896	» »	» 208

ՏԱՐՐԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ա. »	1891	Տպարան Ն. Ճ. Արամեան	» 48
Բ. »	1892	» »	» 48
Գ. »	1894	» »	» 48

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Ա. »	1894	Տպարան Ն. Ճ. Արամեան	» 114
Բ. »		(Մամուլի տպ)	

ՓՆՋԱԿ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Ա. »	1892	» Գ. Պաղտասլեան	» 48
Բ. »	1894	» »	» 48

ՓՈՒՆՁ ՀԱՒԱՔԱԾՈՑ

Ա. »	1891	Տպարան Ն. Ճ. Արամեան	» 60
Բ. »	1892	» Գ. Պաղտասլեան	» 96
Գ. »	1895	» »	» 96

ԵՐԿՐՈՐԴ ՓՈՒՆՁ

Ա. »	1884	Տպարան Գ. Պաղտասլեան	» 240
Բ. »		(Մամուլի տպ)	

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔ ԾԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ա. »	1892	Տպարան Գ. Պաղտասլեան	» 70
Բ. »	1895	» Ն. Ճ. Արամեան	» 80

ԲԱՆԱԼԻ ԾԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ա. »	1892	(Վերնագիր)	» 96
Բ. »		(Մամուլի տպ)	

ԸՆՏԵԼԱՐԱՆ ՀԱՅ ԼԵԶՈՒԻ

Ա. »	1893	Տպարան Գ. Պաղտասլեան	» 64
Բ. »	1896	» Ն. Կ. Պերպերեան	» 64

ՍԿԶԲՈՒՆՔ ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԵԱՆ

Ա. »	1894	Տպարան Ն. Ճ. Արամեան	» 80
------	------	----------------------	------

Alphabet Français ՕՐ. Ս ՀԱԼԷՊԼԵԱՆԻ

Ա. »	1894	Տպարան Գ. Պաղտասլեան	» 60
------	------	----------------------	------

ՏԱՐՐԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔ ԿՐՈՆԻ ՈՒՄՄԱՆ, ՎԱՐԴԱՆ ԱՍԼԱՆԵԱՆԻ

Ա. »	1895	Տպարան Ն. Կ. Պերպերեան	» 104
------	------	------------------------	-------

ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Ա. »	1895	Տպարան Ն. Կ. Պերպերեան	» 32
------	------	------------------------	------

Նախընթաց Պատկերը որ ցոյց կուտայ թէ մեր գրքերէն իւրաքանչիւրը քանի՜ տպագրութեանց հասած է, պերճախօս կերպով ցոյց կուտայ թէ անոնց պէտքն զգալի լինելով, նոյն համեմատութեամբ ալ օգտակար եղած են իրենց սահմանեալ նպատակին: Խօսելով մասնաւորապէս տաճկախօս դաւառաց համար պատրաստուած Դասընթացքին վրայ, Առաջին եւ Երկ-

րորդ Վարժապետը Մանկանցները չօգտւելի արդիւնք տուած են՝ դպրոցական մանուկներուն առջեւ հարթելով ամէն դժուարութիւն, անոնց սիրելի եւ մատչելի ընծայելով Հայ լեզուի ուսումը, եւ հասցնելով սերունդ մը որ գործնականապէս ընտելանալով մայրենի լեզուին՝ սկսած է դպրոցին մէջ ու դպրոցէն դուրս ալ խօսիլ եւ ծառայել զայն. մինչդեռ առաջ, լոկ տեսական եւ հարեւանցի կերպով միայն աւանդուելուն համար, կարելի չէր ըլլար արմատացնել եւ ընդհանրացնել Հայ լեզուն դպրոցական շրջանակէն դուրս (սե՛ն Ա. Վարժ. Մանկանց, Ա. Տիպ, Յառաջաբան) :

Իսկ հայախօս վայրեր՝ սկսեալ Կ. Պոլէն՝ հետզհետէ ճանչնալով մասնաւոր առաւելութիւններն այն մեթոտներուն որով յօրինուած են մեր ձեռնարկներ, օր ըստ օրէ աւելի նախապատուութիւն տուին անոնց, եւ Պետական ու Ազգային Վարժարանաց մէջ լեզուի ուսման այլեւայլ ճիւղերը՝ Ընթերցանութիւն, Քերականութիւն, Համաձայնութիւն, Շարադրութիւն, եւայլն՝ աւելի բանաւոր դրութեամբ աւանդուցան ուսանող մանուկներուն : Մանկավարժական սկզբանց համաձայն նոր եւ դիւրընտել մեթոտ, սրտազրաւ պարունակութիւն, նիւթերու զանազանութիւն, տղոց միտքը միշտ արթուն պահող հրահանգներ եւ լեզուի միօրինակութիւն՝ ահա այն առաւելութիւնները որոնք ջերմ ընդունելութեան եւ միահամուռ հաւանութեան արժանի ընծայեցին մեր յօրինած դասագրքերը : Հետաքրքրականն ու հաճելին՝ օգտակարին ու պիտանիին հետ միացած՝ հիմնական կերպով աշակերտը նոյն ուսմանց եւ դիտելեաց մէջ մարդկելու նպատուցին :

Կան մեր գրքերուն մէջ՝ որոնց մեթոտը փոխ առնուած է եւրոպական հեղինակներէ՝ մեր միջավայրին յարմար փոփոխութիւններով, կան ալ որ մեր փորձառութեան եւ ուսումնասիրութեան արդիւնք են. ի՞նչ փոյթ, ամէն արհեստաւոր ալ միթէ փոխ չ'սովներ ի հարկին՝ պէտք եղած յատակադիծն ու ատաղձը, անոնցմով շինելու համար՝ տեղին, պարագային ու խնդրանքին համաձայն չէնք մը, կահ մը, գործիք մը :

Եւ քանի որ մեր յօրինած գործիքներն ալ կուտան ակնկալուած արդիւնքը, ըսել է նպատակայարմար են. կարեւորն աս է եւ հերիք է այսքանը :

Մեր մասին, թող ներուի այս արդիւնքէն գոհունակութիւն յայտնել եւ շնորհակալ ըլլալ այն Մեծարոյ Ուսուցիչներուն որոնք իրենց գնահատումով եւ համակիր օժանդակութեամբ քաջալերեցին մեր աշխատութիւնները :

Բայց մենք միտք չունինք այս տեղ կանգ առնելու, այս արդիւնքով բաւականանալու, եւ մեր ձեռնարկները կատարելագործութեան դրոշմը առած նկատելու : Կրթական գործը տարուէ տարի յառաջդիմելու վրայ է. հետեւաբար ուշադիր պիտի ըլլանք մեր հրատարակութեանց մէջ ներմուծելու ժամանակին պահանջած բարեփոխութիւնները, որպէս զի աւելի օգտակար եւ աւելի նպատակայարմար ըլլան այսուհետեւ ալ :

Մենք առաջինն եւք մեր ձեռնարկներուն արժէքին աննշանութիւնը խոստովանելու, բայց գո՛նէ մեր կարեաց չափով մեր օժանդակութեան բաժինը բերած ըլլալու գոհունակութիւնը վայելել ներքի է մեզ, յուսանք : Կարողագոյններ թող լեցնեն մեր թերին :

ԴԱՍԸՆԹԱՅՔ ՀԱՅ ԼԵԶՈՒԻ

Բազմաթիւ Ուսուցիչներու խնդրանք, կը հրատարակենք ահա Նախակրթարանի կարգերուն համապատասխանող դասագրքերու Ցանկը, ըստ ընկալեալ օրինաց : Կը յուսանք թէ օգտակար պիտի ըլլայ այս աստիճանական Ցուցակին, միանգամ ընդ միշտ ճշդելով թէ անձնուր շրջանի համար ի՞նչ դասագիրք տալու է աշակերտաց, եւ թէ այս կամ այն դիրքը ո՞ր կարգին կը պատշաճի :

ՊՊ. Ուսուցիչք այս Դասընթացքի մասին իրենց դիտողութիւնները մեզ հաղորդելով՝ շնորհակալեաց արժանի ծառայութիւն մը մատուցած կ'ըլլան յօգուտ ուսանող մանկուտ-

ւոյն, վասն զի, ինչպէս վերեւ ըսինք, միշտ տրամադիր ենք փորձառութեան ցուցած բարեփոխութիւններն ի գործ դնել մեր պատրաստած դասագրոց եւ առաջադրեալ դպրոցական ընդհանուր ուղղութեան մէջ:

Այս Դասընթացքն հետզհետէ պիտի ընդարձակենք, նախակրթարանաց մէջ աւանդելի ուսմանց ուրիշ ճիւղերուն համար ալ հրատարակելով նպատակայարմար դրութեամբ դասագրքեր, որչափ որ միջոցները նպաստեն:

ՀԱՅԱՌՈՍ ԳԱՒԱՌԱՅ ՀԱՄԱՐ

Ա. Շրջան — Այբուբենի, (ծանօթութիւն ստեղծելու, մանկական երգեր եւ խաղեր)

Բ. » — Ընտելարան Հայ լեզուի Փնջակ

Գ. » — Դասարան Հայ Մանկանց Փունջ Հաւաքածոյ Տարրական Քերականութիւն Սկզբունք Համաձայնութեան եւ Շարադասութ.

Դ. » — Երբորդ Վարժութիւն Մանկանց Երկրորդ Փունջ Լրացուցիչ Դասընթացք Գործ. Ընթ. Շարադ. եւ Վայելչաբանութեան

Ե. » — Համառօտ Քերականութիւն Գրաբար լեզուի Երկրորդ Փունջ Թարգմանութիւն Գրաբարէ աշխարհաբար Շարադութիւնէ աշխարհաբար (Շար.) Ընթերցում եւ ի բերան ուսում գրաբար լեզուով:

Ծան. — Այս Ե. շրջանի դասագրոց ընտրութիւնը Պատ. Ուսումնական Խորհրդայ Ծրագրին եւ վաւերացեալ Դրացանակին համեմատ կրնայ կատարուիլ:

ՏԱՃԿԱՌՈՍ ԳԱՒԱՌԱՅ ՀԱՄԱՐ

Ա. Շրջան — Այբուբենի եւ Հեգարան Փնջակ

Բ. » — Առաջին Վարժութիւն Մանկանց Ընտելարան Հայ լեզուի

Գ. » — Երկրորդ Վարժութիւն Մանկանց Փունջ Հաւաքածոյ Տարրական Քերականութիւն Սկզբունք Համաձայնութեան եւ Շարադասութ.

Դ. » — Երբորդ Վարժութիւն Մանկանց Երկրորդ Փունջ Լրացուցիչ դասընթացք Գործնական Ընթացք Շարադութեան եւ Վայելչաբանութեան:

Ե. » — Համառօտ Քերականութիւն գրաբար լեզուի Երկրորդ Փունջ Թարգմանութիւն գրաբարէ աշխարհաբար Շարադութիւնէ աշխարհաբար (Շար.) Ընթերցում եւ ի բերան ուսում գրաբար պարզ հասկանալուն արձակ եւ ոսանաւոր

Ծան. — Որովհետեւ մեր ցարդ հրատարակած դասագրքերը միայն հայ լեզուի ուսման յատկացեալ են, ներկայ Դասընթացքին մէջ նշանակեցինք այդ գրքերու անունները միայն: Գաւառացի ուսուցիչք, եթէ փափաքին, լեզուաց եւ ուսմանց ուրիշ ճիւղերու համար ալ ի հարկին կրնանք Ծրագիր եւ Դասացուցակ կազմել եւ գործուելիք դասագիրքերը նշանակել:

Գործակալութիւնը պատրաստ է նաեւ, ի դիւրութիւն Պատ. Դասատուաց, կրթական ո՛ր եւ է խնդրոյ համար իրեն ուղղուած հարցումներուն պատասխան տալու եւ խորհրդակցութիւններ կատարելու դպրոցավարութեան եւ ուսումնական ուղղութեան մասին:

Բ.

Հրատարակութիւն

ՈՒՐԻՇ ՇԵՂԻՆԱԿԱՑ ԵՐԿԵՐՈՒՆ

Գործակալութիւնը կը ստանձնէ նաեւ ուրիշ հեղինակներու եւ ուսուցիչներու կողմէ պատրաստուած կամ թարգմանուած գրքերը՝ մանաւանդ դասագրքերը հրատարակել: այս յանձնառութիւնը կ'ըլլայ երկու ձեւով:

1. Մասնաւոր պայմաններով գրքին հեղինակութեան կամ լոկ տպագրութեան իրաւունքը գնել եւ տպել ի հաշիւ Գործակալութեան:

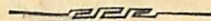
2. Ծախքը հեղինակին կողմէ հրդացուելով՝ լոկ տպագրութիւնն ու յարակից աշխատութիւնները կատարել եւ վաճառել ընկերովի կամ միայն ի հաշիւ հեղինակին:

Այս երկու ձեւերէ մին կամ միւսն ընտրել Գործակալութեան կը վերաբերի, որուն համար կարելի է բանակցիլ եւ պայմաններու մասին համաձայնիլ՝ կանխաւ զրկելով տպագրելի գրքին ձեռագիրը՝ երկու օրինակ:

Գործակալութիւնը արդէն հրատարակած է Օր. Սաթիւնիկ Հալէպլեանի Nouvelle Méthode Alphabet Français եւ Պ. Վ. Ասլանեանի Տարրական Ընթացք Կրօնի Ուսման անուն գրքերը եւ դեռ ունի յարմարագոյն ժամանակի մէջ հրատարակելի գրքեր:

Կը յուսանք թէ իրենց ընծայուած այս դիւրութիւններէն կը օգտուելուն նորապիթիթ տաղանդներ որ, դեռ անփորձ գտնուելով կը վարանին հրապարակելու:

Վաւերացման, փորձերու սրբագրութեան եւ այլ աշխատութեանց հսկել եւ հոգ տանիլ մեզի կը վերաբերի:



Գ.

Տպագրական գործեր

Տպագրութիւնը ո՛ր եւ է գործ ունեցողները կրնան մեզի յանձնարարել: Գործակալութիւնը իր տրամադրութեան տակ ունի մասնաւոր միջոցներ՝ լաւագոյն, արագ եւ խնամով կատարելու այս կարգի գործերը, ինչպէս են:

Այցետոմս, Շրջաբերական, Նամակազուխ, Հաշուեցոյց, Հրաւիրագիր, Մահազդ, Ծանուցում, Հասցէթուղթ, Մուհակ, Դպրոցական վկայագիր, Վիճակացոյց, Տեղեկագիր, Բարենիշ, Պատուանիշ, Գիրք, Եւայլն, Եւայլն:

Այս աշխատութիւնը կրնան ըլլալ ամէն ըզուէ, որոնց խմբագրութիւնն ալ կը կատարուի թէ՛ տեղական եւ թէ՛ օտար ըզուներով:

Կատարուելիք աշխատութեան համար սակարկուած վարձքը, փոխադրութեան ծախքը, եւայլն՝ ամբողջապէս կանխիկ վճարուելու է:



Դ.

Հայթայթում դասագրքերու

Գործակալութիւնը կը կատարէ յանձնարարութիւններ ու մեն Տեալ եւ ամեն ըզուով գրքերու, ինչպէս եւ դպրոցական ու դասական պիտոյքներու: Կրնայ հայթայթել իր հրատարակած գրքերէն զատ, բոլոր հեղինակաց գործերը, ինչպէս ՊՊ. Գարագաշեանի, Մամուրեանի, Աբիկեանի, Կարապետեանի, Եւայլն. — Պաղտատեան եւ ուրիշ Տպարանաց հրատարակութիւնները. — Էջմիածին, Երուսաղէմ, Տիգրիս,

Վիէննա, Վենետիկ, Իզմիր, Բարիդ եւ ուրիշ տեղեր տպուած ամէն տեսակ գրքեր, Լրագիրներ, Հանդէսներ եւ որ ի կարգին: Դիւրութիւններ կ'ընծայուի վարժարանաց՝ Մատենադարաններ կազմելու, որպէս զի ուսանող մանուկներն, իրենց առօրեայ դասերէն դուրս գրքեր ալ գտնեն կարդալու, իբրեւ ամբողջացուցիչ մաս կրթութեան: Այս մտօք քիչ մը ջանք եւ գոհողութիւն ընել կարեւոր է եւ փափաքելի: Եւ թէ պէտ դպրոցական ճոխ մատենադարան մը կազմելու համար չունինք ուրիշ ազգերու պէս բազմաթիւ եւ բազմազան գրքեր՝ պատմական, աշխարհագրական, ուղեւորական, արուեստական, գիտական, վիպական, բանաստեղծական, եւայլն, բայց կարելի է առձեռն գտնուած մատենաներով ալ կազմել Մատենադարան մը՝ միայն թէ լաւ ընտրութիւն ընել հարկ է: Այս մասին ընդարձակ տեղեկութեանց պէտք ունեցողները կրնան մեզի դիմել:

Դասական եւ դպրոցական պիտոյք՝ լրացուցիչ տարրեր եւ օժանդակներ են ուսանողական կրթութեանց. հետեւաբար միայն դասագիրքով գոհանալ կարելի չէ. աչակերտ մը պէտք ունի նաեւ մատիտի, թղթի, կաղամարի, մեղանի, քանակի, տետրակի, գծագրական պիտոյից, կարկիւնի, ներկի, եւայլն:

Նոյնպէս վարժարաններու համար անհրաժեշտ է ունենալ մանկապարտէզի վերաբերեալ նիւթեր եւ խաղալիկներ, աշխարհացոյց տախտակներ, երկրագունտ, իրագիտական առարկայից հաւաքածոյ, պատկերներ եւ նկարներ, բնագիտական, բնապատմական եւ այլ կարգի գործիքներ, տախտակներ եւ պատկերներ, դպրոցական եւ մանկավարժական լրագիրներ, հանդէսներ, եւայլն:

Աղջկանց դպրոցներու համար կարեւոր են նաեւ ձեռագործի նիւթեր, ձեւագիտութեան գործիք, եւայլն:

Արդ՝ Գործակալութիւնը կարող է այս կարգի ամէն յանձնարարութիւններ կատարել ամենալաւ պայմաններով:

Դպրոցական յանձնարարութեանց առթիւ պէտք է ուշ դնել սա կարեւոր կէտերուն,

1. Յանձնարարութեանց արժէքը կանխիկ ղրկուելու է՝ գէթ մօտաւոր հաշուով:

2. Յանձնարարուած գրքերուն քանակութիւնը, տեսակը, հեղինակին եւ ի հարկին նաեւ տպարանին անունները՝ ինչպէս եւ քանիերորդ տպագրութիւն ըլլալը որոշ գրուելու է:

Ման. — Կարելի է, սակայն, այս ծանօթութիւնները չի տալ եւ ընտրութիւնը մեր կամքին թողուլ՝ միայն նշանակելով թէ ո՛ր դասարանի համար եւ ի՞նչ ճիւղի վերաբերեալ գիրք է պէտք եղածը:

3. Որոշակի գրել թէ որո՞ւ հասցէի ղրկուելու են, եւ ի՞նչ միջոցով (փոսթո՞վ թէ անտուկով):

4. Երրորդ անձի մը միջոցաւ գիրք ապսպրելէ աւելի լաւ է ուղղակի մեզի գրել, որով սխալ գիրք չխրկուի եւ աւելի զեղչ կը տրուի վարժարանին:

5. Օսմ. ոսկին 108, մէճիտը 20, ֆրանքը 4 ³/₄ ղրուշի հաշուով կ'առնուին:

Մեզի դրամ ղրկել կարելի է կամ դրամաճրարով, կամ մեր հրամանին վճարելի փոխանակագրով եւ կամ նամակի ներփակելով փոսթի փուլ, եթէ մինչեւ 100 ղրուշի ապսպրանք է:

Ման. — 100 հատ փուլը 100 ղրուշի հաշուով կ'ընդունուի, այսինքն մէճիտիցէն 19 էն փոքրաքանակ յանձնարարութեանց համար:

Եթէ փոխարժէքը կանխիկ ղրկուած չէ, յանձնարարութիւնը չկատարուելուն համար պատասխանատուութիւն չենք ստանձնել: Բայց ամէն կերպով պատասխանատու ենք եւ ամէն ջանք ու խնամք կը պարտինք յանձնարարութիւնն անյապաղ եւ ճշգրի կատարելու, երբ փոխարժէքը կանխիկ է:

Մեր գրքերուն զեղչի սակն է միօրինակ % 20. — փոսթի, փոխադրութեան եւ մաքսային ծախքերը յանձնարարողին պատկանելով:

ԱՊԱՌԻԿ ԳՈՐԾԵԼՈՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Գործակալութիւնը կը հաւանի նաեւ ապառիկ ղրկել իր հրատարակած գրքերը, պայմանաւ որ Պոլսոյ մէջ ցոյց տրուի

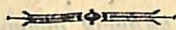
վատահեղի երաշխաւոր մը, որ յանձն առնէ անոնց արժէքը մեր հրամանին վճարել որոշեալ պայմանաւորութիւններով:

Բայց դրսէն գնուելիք որ եւ է գրքի կամ դպրոցական պիտոյքի արժէքը պէտք է ամբողջովին կանխիկ վճարուի: Ասոր փոխարէն, Գործակալութիւնը, գոհացնելու համար իրեն դիմողները, յանձն կ'առնէ դրսէն գնուած գրքերուն գեղջէն բան մը չվերապահել իրեն՝ այլ ամբողջովին թողուլ յանձնարարողին, միայն առնուողն 2 եւ առաւելն 5 % գումարիօն մը առնելով ըստ քանակի յանձնարարութեան:

Ղրկուած գրքերու եւ հաշուեցուցակի մասին ո՛ր եւ է դիտողութիւն լսելի է մինչեւ 2 ամիս:

ԶՐԻ ԴԱՍԱԳ ԻՐՔԵՐ

Գործակալութիւնը միշտ պատրաստ գտնուած է աղքատ ուսանողաց օժանդակելու՝ անոնց նուիրելով իր սեփական դասագրքերէն: Սակայն, որպէս զի սխալմաք կամ ուրիշ անտեղութիւն եւ զեղծում չպատահի, հարկ է որ գաւառական վարժարանաց Հոգաբարձութիւնք կամ Թաղ. Խորհուրդք պաշտօնական նամակով ուղղակի մեղի յայտնեն աղքատ աշակերտաց թիւը եւ ո՛ր դասարանի պատկանիլը՝ որպէս զի, նոյն համամատութեամբ, պատկանեալ դասարանին յատուկ գրքերը դրկուին, փոխադրութեան ծախքը իրենց պատկանելու պայմանաւ:



Ե.

Ընտրութիւն պաշտօնէից

Ուսուցիչ դասին վիճակը օր ըստ օրէ բարեկաւութեան հասցնելու պէտքը փաստարանել աւելորդ է: Յաճախ արժանաւորներ կը մնան մութի մէջ, առանց քաջալերութեան,

նոյն իսկ առանց պաշտօնի եւ ապրուստի միջոցներու, մինչդեռ ուրիշներ՝ գուցէ նուազ արժանաւորներ՝ շնորհուկով, կողմնակցութեամբ եւ այլ միջոցներով աւելի բաղդաւոր կը գտնուին ապահովուած տեսնելու գէթ իրենց նիւթականը: Մայրաքաղաքը եւ իր արուարձանները դիւրութիւն կրնան ունենալ իրենց ընտրութիւնն ընելու ամէն անգամ որ դասատու ուզեն փոխել. բայց գաւառները: — Կը յիշուի թէ մինչեւ մօտ ատեններ գաւառներու կրթական վարիչները՝ ուսուցիչ գտնելու համար՝ կը դիմէին կամ Ուսումն. Խորհրդին կամ ո՛ր եւ է լրագրի վարչութեան եւ կամ Պոլսոյ մէջ իրենց ծանօթ անձի մը: Ասոնցմէ առաջինը իր շատ աւելի կարեւոր զբաղմանց մէջ ի՛նչպէս ժամանակ գտնէ այս տեսակ գործով մը զբաղելու: Լրագրաց վարչութիւնք ի՞նչ պարտք ունին իրենց ժամանակն ու ուշը յատկացնելու այս կարգի խնդրոց, որոնք լրագրական շրջանակէն դուրս են: Իսկ մասնաւորներ, թող թէ շատ անգամ ծանձրոյթ ու բռն կը նկատեն այս տեսակ գործեր, այլ եւ իրենց ընտրութեան մէջ շատ անգամ սխալելու եւ խաբուելու ընդունակ են:

Վերջապէս, մէկ կողմէ պաշտօնեաները եւ միւս կողմէ պաշտօնէի պէտք ունեցողները բազմադիմի դժուարութիւններէ ազատելու համար, պէտք էր կեդրոն մը հաստատել ուր խնդրանք եւ մատուցում զիրար գտնէին եւ անպաշտօն ուսուցիչք եւ վարժուհիք վստահութեամբ ու արժանապատուութեամբ դիմէին իրենց աստիճանին ու կարողութեան համապատասխան պաշտօն մը ձեռք բերելու:

Այս կեդրոնն է Դաւթեան Գործակալութիւնը որ, առաջինն ըլլալով իր տեսակին մէջ, հինգ տարիէ ի վեր ամէն ջանքի գործ կը դնէ դիմագրաւելու այն դժուարութեանց որ անբաժան են ամէն գեղեցիկ գաղափարի եւ ձեռնարկի առաջին քայլերէն:

Հոս քանի մը հարցում կը ներկայանայ մեզ.

1. Թէ մենք կարո՞ղ ենք այդպիսի գործ մը վարելու:
2. Թէ մեր ձեռնարկն օգտակար կրցա՞ծ է ըլլալ ցարդ:
3. Թէ դեռ ի՛նչ միջոցներու պէտք կայ աւելի եւս արդիւնաւորելու այս ձեռնարկը:

Ահա երեք հարցեր որոնց պիտի ջանանք պատասխանել.

1. Իբրեւ նախկին աշակերտ բարձրագոյն վարժարանի մը. իբրեւ ուսուցիչ որ բաւական տարիներ ի Պոլիս եւ ի գաւառս ջանացած է օգտակար ըլլալ կրթական գործին. իբրեւ այսքան տարիներ դպրոցական խնդիրներու, ինչպէս եւ գաւառական կեանքին հաւասարապէս հետամտած եւ փորձառութիւն ստացած մէկը, կը կարծենք թէ Գործակալութեան վարիչը ամենէն յարմարն ու ատակն է այսպիսի գործի մը:

2. Գործակալութեան հիմնարկութենէն (1892 էն) ի վեր պաշտօնի զրկուած 100 ի չափ ուսուցիչները, գրեթէ առանց բացառութեան, մէկ տարիէն աւելի մնացած են իրենց պաշտօնին մէջ, անոնց կէսէն աւելին՝ երեք եւ աւելի տարիներ շարունակած են վարել իրենց պաշտօնը. — ինչ որ կ'ապացուցանէ թէ կատարուած ընտրութիւններն ըստ մեծի մասին քաջայարմար եղած են՝ պաշտօնին, տեղին, քաղաքին եւ այլ հանգամանքներուն:

Մեր փափաքն ու ջանքն եղած է խնդրանքին լիովին համապատասխան հանգամանքներ ու արժանիք ունեցող ուսուցիչներ առաջարկել: Ո՛չ միայն այսքան, այլ եւ մեր դիտումն եղած է ընտրել, հմտութեան հետ մէկտեղ բարոյական նկարագիր կազմելու ընդունակութիւն ունեցող կրթական պաշտօնեաներ, որոնք գիտնան թէ ո՛ւր կը ձգտի բուն կրթութիւնը: Եւ եթէ երբեք պատահած է որ մեր այս դիտումը չենք կրցած լիովին գործադրել, այդ վրիպումը աւելի պարագաներէն ու մեզմէ անկախ պատճառներէ առաջ եկած է, քանի որ ձեռնհաս Մարմնոյն կողմէ չնորհուած վկայագրերն ալ շատ անգամ վրիպանքի տեղի կրնան տալ:

3. Հինգ տարուան փորձով ու մասնաւոր հոգածութեամբ Գործակալութիւնը այսօր հասած է այնպիսի կազմակերպութեան մը որ, կրնանք ապահովապէս ըսել թէ, այլ եւս անցուցած է իր առաջին խորխափումներն, եւ՝ տեւականութիւնն ապահովուած ըլլալով՝ հանրութեան կը մնայ անոր ընծայել հարկ եղած քաջալերը. վասն զի, Գործակալութիւնը թէեւ անհատական ձեռնարկ մը, սակայն աչքի առջեւ առնելով ա-

նոր հանրօգուտ նպատակը, արժան եւ արդար է որ նկատուի հանրային հաստատութիւն մը որ կը ձգտի օրէ օր, — իրեն ընծայուած աջակցութեան չափով — եւս քան զեւս օգտակար ու արդիւնաւոր ըլլալու: Եւ որովհետեւ Ուսուցիչներո՛ւն առաւելապէս ձեռնտու եւ օգտակար ըլլալ կը նկրտի, ամէն ազգային Ուսուցչի շահը կը պահանջէ որ Գործակալութիւնն հետզհետէ աւելի բարգաւաճ ու զօրաւոր դիք մ'ունենայ. եւ ինչ չափով որ իրենք սատարեն առ այս, ու կատարեն իրենց պարտականութիւնը, նոյն չափով եւ աւելի ալ պիտի կրնան՝ իբրեւ իրենց իրաւունքը՝ փոխադարձաբար վայելել ամէն դիւրութիւն, ձեռնտութիւն եւ նպաստ՝ իրենց նիւթական եւ բարոյական զարգացման համար:

Անուրանալի է թէ մեր այս ձեռնարկը եւ նպատակը չի կրնար տալ իր բովանդակ արդիւնքը եթէ չվայելէ դիտաւորապէս դաստոռաց եւ ուսումնասէր անձանց համակիր աջակցութիւնը. եւ, անցեալէն դատելով՝ սիրելի էմեզ յուսալ թէ այսուհետեւ ալ այդ համակրութեան եւ քաջալերութեան արժանի պիտի նկատուինք:

Հետեւաբար Դաւթեան Գործակալութիւնը պատիւ ունի ծանուցանել ի. Պոլսոյ եւ գաւառաց Պատ. Թաղ. խորհրդոց, Ուսումնական խորհրդոց, Հոգաբարձութեանց եւ ամէն դըպրոցական վարչութեանց՝ թէ պատրաստ է զրկել իրենց՝ դըպրոցական պաշտօնեայնէր — Տնօրէն, Մասնագէտ-դասատու, Դաստիարակ-ուսուցիչ, վարժուհի, եւայլն՝ ըստ, պահանջման կազմական կանոնադրի եւ ըստ առաջարկեալ պայմանաց:

Պէտք է որոշակի իմացնել թէ ուզուած պաշտօնեայն ի՞նչ աստիճանի վկայագիր, ի՞նչ ճիւղերու հմտութիւն եւ ի՞նչ մասնաւոր հանգամանք ունենալու է, ի՞նչ պաշտօնի համար կ'ուզուի, ի՞նչքան թոշակ կրնայ վճարուիլ, եւայլն, եւայլն:

Պէտք է նաեւ զրկել ընտրելիին վճարելի առաջին ամսականն ու ճամբու ծախքը, եւ ի հարկին պայմանագիր կրնալ արտօնել գործակալութիւնն:

Խնդրանքին եւ առաջարկեալ պայմաններուն համեմատ,

ԴԱԻԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՇՏՕՆԵՐԻՑ



ԱՌ ԴԱԻԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլիս

Կարելոր եղած կենսագրական ծանօթութիւնները
ներկայ Տեղեկագրին մեջ տրուած ըզրայով՝ կը խնդրեմ
որ ըստ այնմ կատարեմ արձանագրութիւնս:

Գործակալութեան վճարելի գումարին վերաբեր-
եալ պայմաններն յարգելու յօժար եմ:

(Թուական)

(Ստորագրութիւն)

Գործակալութիւնը, իր աշխատութեանց փոխարէն,
պաշտօնի զրկուելիք անձերէն կանխիկ կը ստանայ յանձնա-
րարողչէք՝ անոնց մէկ ամսականին հաւասար գումար մը:

Այս քանակէն կրնայ զեղչ մ'ըլլալ ընտրելիին նիւթական
կարողութեան եւ ընտանեկան վիճակին համեմատ:

Պաշտօնեայ ուզողներէն ո՛ր եւ է վարձք չի պահանջուիր,
բացի 5 դահ. արձանագրութեան տուրքէն:

«Առանց փոխարինութեան» բանաձեւը որ մերթ կը յեղ-
յեղուի եւ իբրեւ հրապոյր կամ խայծ կ'առաջարկուի ոմանց
կողմէ, պարզապէս ծիծաղելի է: Առանց փոխարինութեան
գործ չըլլար. գործնական միտք մը այդ տեսակ բան չըն-
դունիր: Կը զգուշացնենք Պատ. Ուսուցիչները այդ կարգի
խաբեպատիր թելադրութիւններէ, որոնց հետեւանքն աւելի
սուղի կը նստի իրենց՝ քան բացորոշ եւ օրինաւոր կերպով
պահանջուած յանձնարարողչէք մը, որպէս է մերն:

Գործակալութիւնը կը ջանայ ըստ կարի բարձրացնել ու-
սուցչաց դիրքը, եւ համեմատաբար լաւ պայմաններով պաշ-
տօնի կարգել տալ: Բայց ուսուցիչներո՛ւն կ'լինայ օր օրի ա-
ւելի բարոյական, մտաւորական եւ նոյն իսկ նիւթական զար-
գացում ձեռք բերել, պատուաւոր դիրք գրաւել ազգին մէջ՝
իրենց պարտաճանաչութեամբ, աշխատասիրութեամբ եւ անձ-
նուիրութեամբ դէպի իրենց նուիրական պաշտօնը, այնպէս
որ հետզհետէ աւելի գնահատուին, պատկառելի հանդիսա-
նան, եւ իրենց պաշտօնն ու դիրքը խախտուտ եւ քմահաճոյքի
առարկայ չըլլայ:

 Գործակալութիւնը, ի դիւրութիւն հասարակու-
թեան, պէտք ունեցողներուն կ'առաջարկէ եւ պաշտօնի կը
դնէ նաեւ Գրագիրներ, Գործակատարներ, Հաշուաւաններ,
Հաւաքիչներ եւ այլ այս կարգի պաշտօնեաներ՝ որոնցմէ կան-
խաւ երաշխաւորութիւն կ'առնուի, պաշտօնին պահանջած
կերպովը:

Ասոնք ալ պարտին համակերպիլ վերոգրեալ պայմաննե-
րուն:

Յանձնակատարութիւն

Այն գաւառացիք որ Պոլսոյ մէջ կարգադրուելիք ո՛ր եւ է գործ ունին, վստահութեամբ թող գիմեն մեզի, քաջ գիտնալով թէ իրենց յանձնելիք գործին բնութեան եւ պահանջման համեմատ, կարեւորը պիտի տնօրինուի մեր կողմէ, յոյժ չափաւոր պայմաններով. այսպէս, կրթական խնդրոյ մը վրայ կարծիք եւ խորհրդակցութիւնք, առեւտրական եւ անհատական խնդրոց վրայ մասնաւոր տեղեկութիւնք եւ տնօրինութիւնք, դատական եւ այլ պաշտօնական գործոց կարգադրութիւն ի ձեռն փաստարանաց եւ դատարանաց՝ ամենայն խնամով եւ գաղտնապահութեամբ կը կատարուին, միշտ ի նկատի առնելով յանձնարարողին օգուտը:

Այս կարգի գործերու, ինչպէս ուրիշ ամէն յանձնարարութեան համար, Գործակալութեանս ծախքերն ու ստանալիք վարձքը կանխաւ ապահովել հարկ է:

Է.

Առեւտրական նիւղ

Գործակալութիւնը ունի մասնաւոր միջոցներ եւ դիւրութիւններ՝ օգտակար ըլլալու նաեւ վաճառական եւ առեւտրական անձերուն, որոնք կ'ուզեն Պոլսոյ մէջ գնել կամ վաճառել ո՛ր եւ է ապրանք: Դաւառներէն ղրկուած տեղական արտադրութիւններն ու բերքերը կրնայ Պոլսոյ հրապարակին վրայ վաճառել ի հաշիւ ղրկողին, միայն ստանալով $\frac{1}{2}$ — $\frac{5}{100}$ վարձք մը, ըստ կարեւորութեան գործին:

Նոյնպէս կրնայ Եւրոպայէն ապսպրել կամ Պոլսոյ հրապարակէն գնել եւ խրկել ամէն կարգի ներածելի ապրանք՝ (զարդեղէնք, մանրեղէնք, կերպասեղէնք, դեղեր, գործիքներ եւ այլ ամէն նիւթեր որոնց ի թուրքիա մուտքն արգելուած չէ) բաւական է որ յանձնարարողը ձեռիւ նշանակէ անոնց տեսակը, քանակը, եւայլն, եւ կանխիկ կամ որոշեալ պայմանաժամով վճարէ անոնց փոխարժէքը:

Գործակալութիւնը յանձն կ'առնէ, գաւառացի տղաքը Պոլսոյ վարժարանաց մէջ ընդունել տալու համար, Ուսանողաց ծնողներուն կողմէ բանակցիլ Տեսչութեանց հետ, ընդունելութեան պայմանները ձեռքիլ, Պոլսոյ մէջ աշակերտաց ծնողներուն Ներկայացուցիչն ըլլալ եւ ամէն դիւրութիւն ու աջակցութիւն ընծայել պանդուխտ ուսանողներուն:

ՎԻՃԱԿԱԳԻՐ ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒ

Դաւառական դպրոցներու Մեծ. Տնօրէններէն եւ Դասատուներէն կը խնդրուի հետեւեալ հարցումներուն պատասխանը մեզի հաղորդել:

Հարցաւան

1. Քաղաքիդ մէջ քանի՞ հայ դպրոց կայ:
2. Բողոքական եւ կաթոլիկ դպրոցներ ալ կա՞ն:
3. Մէն մի դպրոցի անունն ի՞նչ է. քանի աշակերտ եւ քանի՞ աշակերտուհի կը պարունակեն:
4. Որքա՞ն է մէն մի դպրոցի տարեկան ծախքը՝ գէթ մօտաւոր հաշուով:
5. Քանի՞ դասատու եւ վարժուհի կայ. ի՞նչ է անոնց անունը, տարիքը եւ աւանդած ձիւղը:
6. Աշակերտք եւ ունի՞ք քանի՞ դասարանի բաժնուած են:
7. Ի՞նչ աստիճանի վարժարաններ են. (Տարրական, Միջին թէ Բարձր):
8. Ի՞նչ դասագրքեր կը գործածուին:
9. Որո՞նք են դպրոցաց Հոգաբարձուները:
10. Դպրոցի բարեկամ երիտասարդները որո՞նք են:
11. Աղքատ տղոց դասագիրքը ի՞նչ կերպով կը հայթայթուի: Ասոր համար հասոյթի մասնաւոր աղբիւր կա՞յ:
12. Դպրոցը մատենադարան ունի՞:

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

1. Թղթակցութիւնք կը կատարուին Հայերէն, Թուրքերէն եւ Գաղղիերէն :
2. Մեզի ուղղեալ նամակները պէտք է յատակ եւ ընթերցանի գրուած ըլլան :
3. Ըստ կարի համառօտ գրել, որոշակի եւ միայն կարելորդ՝ առանց սեթեւեթի եւ աւելորդ արանութեան : Զգուշանալ պատուանուններէ եւ աւելորդ վերադիրներէ :
4. Նամակին մէջ յիշուած այլ եւ այլ նիւթերը եւ յանձնարարուած գործերը թուանշանով զատել :
5. Նամակները պէտք է ուղղուին առ

Սմբատ Դաւթեան

Թիւ 16, Գազարֆեր խան, Պահճէ Գառն

S. Davidian, Kazaskér Han
درويشگاه توده (معه قوسنده قاضی) عسکر خاندان سمياد داوديان
Bahdye Karoo, Consple

Ծան. — Կը փափաքինք Գաւառաց մեզ Գործակալներ եւ Թղթակիցներ ունենալ : Անոնք որ այս պատշոնին փափաքող են, քող հանին մեզ իմացնել իրենց հաւանութիւնը :

Սոյն Յայտագիրին գինն է 2 դահ.

ՄՄ Հայագիտական գրադարան



MAL014309

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Դաւրեան Գործակալութեան

		Հիմնական	Տիպ	Դաւ
1	Ա. ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ ՄԱՆԿԱՆՑ			3
2	Բ. » »	Սերունդ	»	5
3	Գ. » »	»	»	5
4	ՏԱՐԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ	»	»	2
5	ԼՐԱՅՈՒՅԻՋ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ	»	»	3
6	ՓՆՋԱԿ, ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ	Սերունդ	»	11 1/2
7	ՓՈՒՆՋ, ԱՇԽԱՐՀ ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ	Սերունդ	»	3
8	ԵՐԿՐՈՐԴ ՓՈՒՆՋ			6
9	ԳՈՐԾՆ. ԸՆԹ. ԵՐԱԿՐՈՒԹԵԱՆ	Սերունդ	»	3
10	ԲԱՆԱԼԻ ԵՐԱԿՐՈՒԹԵԱՆ			10
11	ԸՆՏԵԼԱՐԱՆ ՀԱՅ ԼԵՋՈՒԻ	»	»	2
12	ՍԿՋԲՈՒՆՔ ՀԱՄԱՋԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԵՐԱԿ.			21 1/2
13	ALPHABET FRANÇAIS			2
14	ՏԱՐԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔ ԿՐՈՆԻ ՈՒՍՄԱՆ			2
15	ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆ			1 1/2

= 100 p 25 Դաւ =

16. ՅԱՅՏԱԳԻՐ ԴԱԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

2

17. *Հայկական*

4

18. *Գործակալութեան*

5

ԴԱԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԿԱՐԴՈՆՆԵՐ

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՊԱՇՏՈՆԷՒՅ

Հաւաք. Ամբաս Դաւրեան

Դաւաւսքի խան, Պաճնի Դաւր, 4. Պոլիս